

Taking care of the relatives: Article of faith in Islam

ബന്ധുക്കളെ ശുശ്രൂഷിക്കൽ: ഇസ്‌ലാമിലെ വിശ്വാസത്തിന്റെ ലേഖനം

Dr Syed Zafar Mahmood,

ഡോ. സയിദ് സഹർ മഹ്മൂദ്

Last week an elderly lady in my extended family left for her eternal abode. May Allah bless her soul with a high pedestal in Paradise, amen. Later during condolence sessions it came to light that her son is highly technically qualified and worked in the Gulf at half a million Rupees monthly salary. As mother began falling frequently ill he requested his wife to shift to New Delhi, permanently stay with mother and serve her. The good wife happily agreed and shifted base to the Indian capital. In due course, as mother began remaining regularly unwell, the son quit his lucrative job in the Gulf, took up a not so good position in the national capital region and both of them started living full time with mother. He noticed that due to her aching knees mother was not able to climb up while she liked to sit in the sun on the roof. He carved out space in a corner of the house and got an elevator installed. Lo & behold, even in the 21st century there are some persons in the world who discern God's real purpose behind creating the humanity and act thereupon. One feels like envying the parental upbringing of this young couple. The boy and his wife were actually implementing God's command in letter and spirit: In the best way possible do good to your parents and the relatives (holy Quran 4.36). Even Dr Sir Mohammad Iqbal was amazed at such high level of parental upbringing:

കഴിഞ്ഞയാഴ്ച എന്റെ അടുത്ത ബന്ധത്തിൽ പെട്ട ഒരു സ്ത്രീ മരിച്ചുപോയി. അള്ളാഹു, അവരുടെ ആത്മാവിന് പറുദീസയിൽ ഒരു നല്ല ഇടം ഒരുക്കട്ടെ, ആമേൻ. ബന്ധുവിന്റെ മരണാനന്തര ചടങ്ങുകൾ കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ്, അവരുടെ മകൻ ഗൾഫിലെ ഒരു കമ്പനിയിൽ സാങ്കേതിക വിഭാഗത്തിൽ ഉന്നത ജോലി ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും ഏകദേശം അഞ്ചുലക്ഷം രൂപയായിരുന്നു ശമ്പളമെന്നും അറിയാൻ ഇടവന്നത്. അമ്മയ്ക്ക് അസുഖം ഇടക്കിടെ വരാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, അമ്മയെ ന്യൂഡൽഹിയിലേക്ക് മാറ്റാനും കൂടെ താമസിപ്പിക്കാനും സ്വന്തം ഭാര്യയോട് ഈ മകൻ നിർദ്ദേശിച്ചു. സ്നേഹവതിയായ ഭാര്യയാവട്ടെ, ഈ അഭ്യർത്ഥന സ്നേഹപൂർവ്വം അനുസരിക്കുകയും അമ്മായിയമ്മയെ തനിക്കൊപ്പം ന്യൂഡൽഹിയിൽ താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ കാലക്രമത്തിൽ അമ്മയുടെ രോഗം മൂർച്ഛിക്കാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ, വലിയ ശമ്പളമുള്ള, ഗൾഫിലെ ജോലി ഉപേക്ഷിച്ച് മകൻ ന്യൂഡൽഹിയിൽ എത്തി. തുടർന്ന് ചെറിയൊരു ജോലി തേടിപ്പിടിച്ച ആ മകൻ, അമ്മയോടും ഭാര്യയോടും താമസിക്കാൻ തുടങ്ങി. മട്ടുപ്പാവിൽ കയറി വെയിൽ കായാൻ അമ്മയ്ക്ക് ഇഷ്ടമായിരുന്നു എങ്കിലും, കാൽമുട്ടുകളിൽ നല്ല വേദന ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ അമ്മയ്ക്ക് സാധിക്കുന്നില്ല എന്ന് മകൻ ശ്രദ്ധിച്ചു. മകനാവട്ടെ, വീടിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തായി ഒരിടം ഒരുക്കുകയും അമ്മയ്ക്ക് മുകളിലേക്ക് പോകുന്നതിനായി അവിടെ ഒരു ലിഫ്റ്റ് സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ശ്രദ്ധിച്ചുകാണുക, മനുഷ്യനെ ദൈവം സൃഷ്ടിച്ചതിന്റെ യഥാർത്ഥ ഉദ്ദേശ്യം മനസ്സിലാക്കുകയും അതിനനുസരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ചിലയാളുകളെങ്കിലും ഇരുപത്തിയൊന്നാം നൂറ്റാണ്ടിലും നമ്മുടെ ലോകത്തിലുണ്ട്. ഈ ദമ്പതികളെ വളർത്തിക്കൊണ്ടുവന്ന മാതാപിതാക്കളോട് ആർക്കും അസൂയ തോന്നാം. പരമകാര്യണികന്റെ ആജ്ഞ അക്ഷരാർത്ഥത്തിൽ നിറവേറ്റുകയായിരുന്നു ഈ മകനും ഭാര്യയും: അതായത് നിങ്ങളുടെ മാതാപിതാക്കൾക്കും ബന്ധുക്കൾക്കും ചെയ്യാനാവുന്നതിൽ ഏറ്റവും മികച്ചത് ചെയ്തുകൊടുക്കുക എന്ന ആജ്ഞ (ഖുറാൻ 4.36) മരണമടഞ്ഞുപോയ ആ സ്ത്രീയുടെ മകന്റെയും ഭാര്യയുടെയും സ്വഭാവശീലത്തെ ഡോ. സർ മൊഹമ്മദ് ഇഖ്ബാൽ പോലും പുകഴ്ത്തി.

*Ye faizan-e nazar tha ya ki maktab ki karaamat thi
Sikhaaye kis-ne Ismaeel ko adaab-e farzandee*

യെ ഫൈസാൻ-ഇ നസർ ത യ കി മക്തബ് കി കാരാമത് ത്തി

സിഖായെ കിസ്-നെ ഇസ്‌മായിൽ കൊ അദാബ്-ഇ ഫാർസാൻദി

Was it the school lesson or parental upbringing that taught Ismail (Ishmael) what should he happily forbear for the sake of his parents' pleasure ?

മാതാപിതാക്കളുടെ സന്തോഷത്തിനായി എന്തും സന്തോഷത്തോടെ സഹിക്കാൻ കുഞ്ഞ് ഇസ്‌മായേലിനെ (ഇഷ് മയേൽ) പഠിപ്പിച്ചത് സ്കൂളിലെ വിദ്യാഭ്യാസമാണോ വീട്ടിലെ ശിക്ഷണമാണോ?

While the significance of serving the parents is generally well known let's try to understand what God has enjoined upon us in respect of our relatives. In order to describe the relatives God has used two types of terms in the Quran: *Arhaam* and *Aqraboon* or other derivatives of the 3-letter Arabic root QRB like *Qurba*, *Aqrabeen*, *Maqraba*. *Arhaam* is plural of *Rahm* that's the chamber in the mother's sacrosanct body in which the human being gestates. But as a collective noun, *Arhaam* has been used in Quran Kareem to describe one's extended family comprising all the relatives both through birth and matrimony. As per divine instruction each one of us has to continuously and duly discharge the obligations of kinship (4.1). Maulana Abdul Majid Daryabadi writes in *Tafseer-e-Majidi* that according to the divine law (*Shari'at*) the kinship group is the basic unit of society. Prophetic tradition says that, hanging from the celestial throne, the womb supplicates God to 'bless those who augment me and censure those who frustrate my centrifugal aspirations'. Quranic commentators mutually agree that patronizing the relatives is a fundamental obligation of faith (*Wajib*) and to deliberately disregard them is sacrilegious. For this, the individual is under continuous divine surveillance. The Prophet (S) also exhorted that even if the other fellow tries to sabotage the relationship bond, one should still stick on unilaterally. He declared: Whosoever wishes augmentation of provisions and elongation of life period must indulge in obliging and appeasing the relatives (*Sila-Rahmi*).

മാതാപിതാക്കളെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നതിന്റെ പ്രാധാന്യം എല്ലാവർക്കും അറിയുന്നതാണെങ്കിലും ബന്ധുക്കളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അള്ളാഹു നമ്മോട് ആജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുന്നത് എന്താണെന്ന് നമുക്ക് മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കാം. ബന്ധുക്കളെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നതിന് രണ്ട് തരത്തിലുള്ള പദമാണ് ഖുറാനിൽ അള്ളാഹു ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നത്: *അർഹാം*, *അക്രാബൂൺ* അല്ലെങ്കിൽ *ക്യൂആർബി* എന്ന മൂന്നക്ഷര അറബിക്ക് വേരുകളുള്ള *ക്വാർബ*, *അക്രാബീൻ*, *മക്രാബ* എന്നീ വാക്കുകളാണ്. *റാഹ്മം* എന്ന വാക്കിന്റെ ബഹുവചന രൂപമാണ് *അർഹാം* എന്ന വാക്ക്, *റാഹ്മം* എന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥം മനുഷ്യൻ രൂപമെടുക്കുന്ന, അമ്മയുടെ പരമപവിത്രമായ ശരീരത്തിലെ അറ എന്നാണ്. എന്നാൽ, പൊതു ബഹുവചന രൂപമെന്ന നിലയിൽ *അർഹാം* എന്ന വാക്ക് ഖുറാനിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നത് ജനനത്തിലൂടെയും വിവാഹത്തിലൂടെയും ലഭിക്കുന്ന ബന്ധുക്കളുടെ വിപുലീകൃത കുടുംബത്തെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നതിനാണ്. അള്ളാഹുവിന്റെ നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ച്, നമ്മിൽ ഓരോരുത്തരും കടമയ്ക്ക് അനുസരിച്ചും തുടർച്ചയായും ബന്ധുക്കളോടുള്ള ഉത്തരവാദിത്തം നിറവേറ്റേണ്ടതുണ്ട് (ഖുറാൻ 4.1). ദൈവിക നിയമം (*ശരീയത്ത്*) അനുസരിച്ച്, സമൂഹത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന യൂണിറ്റാണ് ബന്ധുക്കളുടെ ഗ്രൂപ്പിന് താഹ്സീർ-ഇ-മജീദിയിൽ മൗലാനാ അബ്ദുൾ മജീദ് ദാര്യബാദി എഴുതുന്നു. 'എന്നെ പെരുപ്പിക്കുന്നവരെ അനുഗ്രഹിക്കാനും എന്റെ ആഗ്രഹങ്ങളെ നിരാശപ്പെടുത്തുന്നവർക്ക് താക്കീത് നൽകാനും', സ്വർഗ്ഗീയ സിംഹാസനത്തിൽ നിന്ന് തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഗർഭപാത്രം, അള്ളാഹുവിനോട് അപേക്ഷിക്കുന്നതായി പ്രവാചക പാരമ്പര്യം പറയുന്നു. ബന്ധുക്കൾക്ക് സംരക്ഷകരാവുക എന്നത് വിശ്വാസത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്തമാണെന്നും (*വാജിബ്*) മനപ്പൂർവ്വമായി അവരെ അവഗണിക്കുന്നത് ദൈവനിന്ദയാണെന്നും ഖുറാൻ വ്യവഹാസങ്ങൾ ഒരുപോലെ സമ്മതിക്കുന്നു. ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നമ്മൾ എന്താണ് ചെയ്യുന്നതെന്ന് സ്വർഗ്ഗം തുടർച്ചയായി നിരീക്ഷിച്ച് കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. ബന്ധുക്കളിലൊരാൾ ബന്ധുത്വം പൊട്ടിച്ചെറിഞ്ഞ് പോയാൻ പോലും നമ്മൾ ആ വ്യക്തിക്കൊപ്പം നിലയുറപ്പിക്കണമെന്ന് പ്രവാചകൻ ഊന്നിപ്പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പ്രവാചകൻ ഇങ്ങനെ പ്രഖ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്: സുഖസൗകര്യങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കണമെന്നും ജീവിത കാലയളവ് നീട്ടണമെന്നും ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഏതൊരാളും ബന്ധുക്കളുടെ സംരക്ഷകരാകണം (*സില-റഹ്മി*).

Abu Huraira (R) complained, "I try to strengthen the bonding while some of the relatives frustrate my efforts"; the

Prophet (S) informed him that till he does that an angel would remain deployed by his side. God further desires (26.214) us to keep reminding the society about such injunctions of *Shari'at*. Also, He cautions us that the relatives deserve our attention on priority vis a vis the other members of the society (33.6). According to *Tafhim-ul-Quran* any act of charity done ignoring and superseding the needy relatives doesn't squarely measure up to the divine reckoning. There is a special mention in the Book regarding helping the relatives who are orphan (*Yateemanzamaqraba* - 90.15) that commands greater reward. We are forewarned (47.22) that our going against these heavenly writs may tantamount to twisting the basic infrastructure leading to societal upheaval; God detests and deprecates such assailants of His design. *Tafhim-ul-Quran* says that this verse enlists *Qata-Rahmi* (cutting off a natural relationship) among the fundamental prohibitions (*Haraam*). Conversely, *Sila-Rahmi* has been bracketed (2.177, 4.36) among the best deeds (*A'maal-e-Saaleh*).

"ഞാൻ ബന്ധം ഊട്ടിയുറപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ ചില ബന്ധുക്കൾ എന്റെ ഉദ്യമം നിഷ്പലമാക്കുന്നു" എന്ന് പ്രവാചകനോട് അബൂ ഹുറൈറ (ആർ) പരാതിപ്പെട്ടു; ഉദ്യമം പൂർത്തീകരിക്കും വരെ അബൂ ഹുറൈറയുടെ പക്കൽ ഒരു മാലാഖയെ നിർത്താൻ പോവുകയാണെന്ന് പ്രവാചകൻ (എസ്) മറുപടിയായി പറഞ്ഞു. *ശരീയത്തിന്റെ* അനുശാസനങ്ങളെ കുറിച്ച് നമ്മൾ സമൂഹത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കാൻ ഈശ്വരൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു (26.214). ഒപ്പം തന്നെ, സമൂഹത്തിലെ മറ്റ് അംഗങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ബന്ധുക്കളുടെ കാര്യങ്ങൾക്കാണ് നാം മുൻഗണന കൊടുക്കേണ്ടതെന്ന് അള്ളാഹു നമ്മളെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു (33.6). *തഹ്ഫിം-അൽ-ഖുറാൻ* പറയുന്നത് അനുസരിച്ച്, ചുറ്റുമുള്ള ബന്ധുക്കളെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ടും മറികടന്നുകൊണ്ടും നമ്മൾ ചെയ്യുന്ന കാര്യങ്ങൾ പ്രവൃത്തികൾ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നമുക്ക് വലുതായിട്ടൊന്നും ചെയ്യില്ല. അനാഥരായ ബന്ധുക്കളെ (*യത്തീമനസമക്രാബ* - 90.15) സഹായിക്കുന്നവർക്ക് മഹത്തായ പ്രതിഫലം ലഭിക്കുമെന്ന് പറയുന്ന ഒരു സവിശേഷ ഭാഗം *തഹ്ഫിം-അൽ-ഖുറാനിൽ* ഉണ്ട്. ദൈവിക വചനങ്ങൾക്ക് വിപരീതമായി നാം പ്രവർത്തിക്കുന്നത് അടിസ്ഥാനതലത്തിൽ പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയും സാമൂഹിക കലാപത്തിൽ എത്തിക്കുകയും ചെയ്യുമെന്ന് നമുക്ക് മുമ്പുതന്നെ മുന്നറിയിപ്പ് (47.22) ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. തന്റെ അതീവസൂക്ഷ്മമായ രൂപകൽപ്പനയെ ആക്രമിക്കുന്നവരെ ദൈവം വെറുക്കുകയും കഠിനഭാഷയിൽ ശകാരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. *ഖത്ത-റഹ്മിയെ* (സ്വാഭാവിക ബന്ധങ്ങൾ അറുത്തുമാറ്റുന്നത്) അടിസ്ഥാനപരമായ നിരോധനങ്ങളിൽ (*ഹറാം*) ഒന്നാണെന്ന് *തഹ്ഫിം-അൽ-ഖുറാൻ* പറയുന്നു. നേരെമറിച്ച്, പുസ്തകത്തിൽ പലയിടങ്ങളിലും (2.177, 4.36) മഹത്തായ പ്രവൃത്തിയായി (*അ'മാൽ-ഇ സലീഹ്*) വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് *സില-റഹ്മിയെ* (ബന്ധുക്കളുടെ സംരക്ഷകരാകൽ) ആണ്.

According to the commentators all the relatives - distant & close - of an individual constitute what is known as *ZawilArhaam*. For special consideration of this group God has used (42.23) the term *Al-mawaddataFil-Qurba*. Closer the relationship more intense is the obligation and bigger is the sin for pausing or laying off the relationship. As per divine scheme *ZawilArhaam* has been made internally self-sufficient. In a kaleidoscope, turning around the cylinder in a circular motion shows different designs and colour combinations. Similar is the internal mechanism of *ZawilArhaam*: in the group of relatives some are very rich, some very poor, some on the threshold, some very learned, some illiterate, but the group as a whole is internally self-reliant. God keeps a tab on every group member as to his/her behavior with others. God's minimum expectation from us under *Sila-Rahmi* is to "not avoid what best one is capable of doing" for the fellow group members. In two verses of Quran Karim (17.26 & 30.38) *Sila-Rahmi* has been declared as the right of the needy relatives in the assets & capabilities of the better off members of *ZawilArhaam*. Mind you, God may sometimes even turn around the kaleidoscope of *ZawilArhaam* and thereafter the red color may begin looking white ..and the white, pink etc. *Qata-Rahmi*s ill-treatment with the relatives or deliberately not doing what best one is capable of doing with the relatives. In 17.26 God enjoins upon us not to be spend-thrift and squander away our wealth & income and, instead, discharge the obligations of the needy relatives.

ഖുറാൻ വ്യഖാതാക്കൾ പറയുന്നത് ഒരു വ്യക്തിയുടെ ബന്ധുക്കളെല്ലാവരെയും - ദൂരബന്ധുക്കളും ഉറ്റബന്ധുക്കളും - ഒരുമിച്ച് *സാവിൽ ആർഹാം* എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഒരു കൂട്ടായ്മ ഉണ്ടാകുന്നു എന്നാണ്. പ്രത്യേക പരിഗണന നൽകിക്കൊണ്ട് ഈ കൂട്ടായ്മയെ വിശേഷിപ്പിക്കാൻ *അൽ-മവഡത്തഹിൽ-കുർബ* (42.23) എന്ന പദമാണ് അള്ളാഹു

ഉപയോഗിച്ചത്. ബന്ധം എത്ര അടുത്തതാണോ അത്രയും കടമയും കൂടുന്ന്, അടുത്ത ബന്ധുവിനെ അവഗണിക്കുന്നത് കൂടുതൽ വലിയ പാപവുമാണ്. ദൈവിക പദ്ധതി അനുസരിച്ച്, ആന്തരികമായി സ്വാശ്രയമായ രീതിയിലാണ് സാവിൽ ആർഹാം രൂപപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. ഒരു കാലിഡോസ്കോപ്പ് തിരിക്കുമ്പോൾ നാം പല ആകൃതികളുടെയും നിറങ്ങളുടെയും സങ്കലനം കാണുന്നു. സാവിൽ ആർഹാമിന്റെ ആന്തരിക സംവിധാനം അത്തരത്തിലുള്ളതാണ്: ഈ ഗ്രൂപ്പിലെ ചിലർ പാവപ്പെട്ടവരും ദരിദ്രരും ആയിരിക്കും, ചിലരാകട്ടെ വിദ്യാഭ്യാസമുള്ളവരും പണ്ഡിതരുമാകും. ആന്തരികമായി സ്വാശ്രിത സംവിധാനമാണിത്. ഈ ഗ്രൂപ്പിലെ ഓരോ അംഗവും മറ്റുള്ളവയോട് എങ്ങനെ പെരുമാറുന്നു എന്ന് അളോഹു ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ട്. സില-റാഹ്മിക്ക് കീഴിൽ അളോഹു നമ്മിൽ നിന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന ഏറ്റവും ചുരുങ്ങിയത്, ഗ്രൂപ്പിലെ മറ്റ് അംഗങ്ങൾക്ക് വേണ്ടി "നമുക്ക് ഏറ്റവും നന്നായി ചെയ്യാനാവുന്നത് എന്താണോ അത് ഒഴിവാക്കരുത്" എന്നാണ്. സാവിൽ ആർഹാം എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ബന്ധുക്കളുടെ സംഘത്തിലെ, ശേഷിയുള്ളവരുടെ സ്വത്തിലും ശേഷിയിലും പാവപ്പെട്ട അംഗങ്ങൾക്ക് അവകാശമുണ്ട് എന്നാണ് സില-റാഹ്മിയുടെ അർത്ഥമെന്ന് മുറാൻ കരീമിലെ രണ്ട് വാക്യങ്ങൾ (17.26, 30.38 വാക്യങ്ങൾ) പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. സൂക്ഷിക്കുക, സാവിൽ ആർഹാമിന്റെ കാലിഡോസ്കോപ്പ് വീണ്ടും തിരിക്കാൻ അളോഹുവിന് അധികം സമയമൊന്നും വേണ്ടതില്ല. തുടർന്ന് ചുവപ്പെക്കെ വെള്ളയാകും, വെള്ളയാക്കെ നീലയാകും. ബന്ധുക്കളെ പരിഗണിക്കാത്തതും ചെയ്തുകൊടുക്കാൻ പറ്റുന്ന ഏറ്റവും മികച്ചത് ചെയ്തുകൊടുക്കാത്തതും ഖത്ത-റഹ്മീസാണ്. അധികച്ചെലവ് ചെയ്യരുതെന്നും സ്വത്തും വരുമാനവും ധൂർത്തടിക്കരുതെന്നും , പകരം ഈ പണം കൊണ്ട് ആവശ്യക്കാരായ ബന്ധുക്കളുടെ കണ്ണീരൊപ്പണമെന്നും 17.26 വാക്യത്തിൽ അളോഹു നമ്മോട് ആജ്ഞാപിക്കുന്നു.

Simultaneously, God has also put a caveat (60.3) that even in order to favor the relatives nothing should be done in violation of God's law otherwise on the Judgement Day the relatives too would not be of help. Also in 4.135 God clarifies that we are expected to remain on the side of justice even though it goes against ourselves, our parents or any other relatives; be he/she rich or poor, God warrants our obedience in supersession of his/her interests. We need not let our desires have the upper hand vis a vis the divinely mandated straight path and should, rather, fulfill the promise that we've made to our Creator (6.152). God told the Prophet (S), 'Say, I do not ask from you for any compensation (for guiding to the right path) except valuing the natural relationships'. The scriptural research done by the famous commentator Hazrat Ashraf Ali Thanvi (R) tells us that patronizing the relatives amounts to pure observance of faith (*Iman*).

അതുപോലെ തന്നെ, ഒരു മുന്നറിയിപ്പും (60.3) അളോഹു നമുക്ക് നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ബന്ധുക്കളെ സഹായിക്കുന്നതിന്, ദൈവ നിയമം ലംഘിക്കുന്ന യാതൊന്നും നമ്മൾ ചെയ്യാൻ പാടുള്ളതല്ല, അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നുവെങ്കിൽ, അന്തിമ വിധിനാളിൽ ഈ ബന്ധുക്കൾക്കും നമ്മളെ സഹായിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല. നമുക്കും മാതാപിതാക്കൾക്കും മറ്റേതെങ്കിലും ബന്ധുക്കൾക്കും എതിരാണെങ്കിൽ പോലും, നീതിയുടെ ഭാഗത്താണ് നാം തുടരണമെന്ന് 4.135 എന്ന വാക്യത്തിൽ അളോഹു പറയുന്നു. വ്യക്തി പണക്കാരനോ പാവപ്പെട്ടവനോ ആകട്ടെ, സ്വന്തം താൽപ്പര്യങ്ങൾ മാറ്റിവെയ്ക്കുന്നതിലെ നമ്മുടെ അനുസരണയാണ് അളോഹു ആവശ്യപ്പെടുന്നത്. സ്വർഗ്ഗം കാണിച്ചുതന്നിട്ടുള്ള നേരായ പാതയ്ക്ക് മുകളിൽ, നിങ്ങളുടെ ആഗ്രഹങ്ങൾ മേൽക്കൈ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് ഇടം കൊടുക്കരുത്, സൃഷ്ടാവിന് നാം നൽകിയിട്ടുള്ള വാഗ്ദാനങ്ങൾ പാലിക്കുകയും വേണം (6.152). "നോക്കൂ, ഞാൻ നിന്നിൽ നിന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നത് (ശരിയായ പാത കാണിക്കുന്നതിന്) എന്തെങ്കിലും പ്രതിഫലമല്ല, പകരം സ്വാഭാവികമായ ബന്ധങ്ങളെ മാറിക്കണമെന്നാണ്" പ്രവാചകനോട് ദൈവം പറഞ്ഞു. സുപ്രസിദ്ധ മുറാൻ വ്യാഖ്യാതാവായ ഹസ്രാത് അഷ്രാഫ് അലി തൻവി (ആർ) വിശുദ്ധലിഖിതങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഒരു പഠനം നടത്തുകയുണ്ടായി. ബന്ധുക്കളെ സംരക്ഷിക്കുന്നത് വിശ്വാസത്തിന്റെ പരിശുദ്ധമായ ആചരണമാണെന്ന് (ഇമാൻ) അദ്ദേഹം തറപ്പിച്ച് പറയുന്നു.

The author is President, Zakat Foundation of India ZakatIndia.org
 ഇന്ത്യൻ സക്കാത്ത് ഫൗണ്ടേഷന്റെ (ZakatIndia.org) പ്രസിഡന്റാണ് ലേഖകൻ